

VÁCZI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Előfizetési ára: Egész évre 12 kor.,
félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.

Egyes szám ára 24 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

KONCZ JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesegyház-tér 7. szám.

Megjelenik minden csütörtökön.

Nyilt-tér sora 60 fillér.

Hirdetések árszabály szerint.

Örök élet.

Nincs olyan viruló, fénytől és örömtől annyira átítatott tavasza egy vidéknek, nincs egy világnak sem, mint a kereszténység lelki világának. Nem ünnepel az élet feltámadást sehol úgy, mint a husvéti feltámadásban, hol nem a lomb, nem a virág fakadását, hanem az emberi élet megdicsőülését ünnepli a megdicsőült, feltámadt Krisztusban. Illatos pálmák suttognak neki a dicsőségről, hozannakiáltások beszélnek neki a földi dicsőség s a hatalom életéről, de a pálmák elhervadnak s a kiáltások elhangzanak; ő megveti a földi dicsőséget, koporsókba szegezett, sirokba zárt, porladó dicsőséggel be nem éri; neki dicsőséges halhatatlansággá fokozott élet kell s ezt élvezettel, szenvedélylyel, diadallal, ihlettel, elragadtatással alakítja ki magában s most már dicsőséges testet ad saját igéjének, melylyel hirdette: „Én vagyok a feltámadás és az élet!”

Valóban mennyi élet s lendület van e dicsőséges Krisztusban s mily isteni őserő nyilatkozik meg az életnek husvéti ujjászületésében! Mily harmónia és szépség van előtve alakján s mint foglalja össze himnuszba személyének s életének apológiáját, hogy lenni, élni, küzdeni, szeretni, áldozni igenis észszerű, de csak úgy, ha lét, élet, küzdelem s áldozat egy halhatatlan, dicsőséges életbe hajlik át. Ez a belátás lelkesüléssé, ez a vágy dallá lesz Krisztus sirja fölött s a Husvét reggelének fuvalmától mi, az alázatos s küzdelmes hitnek hivei az örök életnek dalnokaiává válunk: hiszünk, de már énekelünk is!

Valaki Umbriának szenvedélyesen fakadó tavaszában lelte egyik okát annak, hogy Assisi-i szent Ferencznek olyan éneklő lelke volt: no akkor nekünk mindnyájunknak, kik Krisztusban hiszünk, a

Husvétnak sugallataitól az isteni élet trubadurjaivá kell válnunk, mert — ismétlem — olyan tavasznyílás, mint a husvéti hit, olyan diadalmas, szenvedélyes öröm, mint a husvéti öröm, olyan élet-ittasság, mint a föltámadás öntudata, sehol sincs; olyan dalok, mint a föltámadás éneke, olyan zene, mint az örök élet harmóniája, sehol másutt nem hangzanak.

Az ember összes szinpátiája az élet felé irányul. Az élet szavára hallgatunk, arra figyelünk; más nem érdekel. Milyen édes nekünk a napnak ébredése a sötét néma éj után; ébredésére kigyulnak a szivek s lejtnek a hangok! Milyen édes a tavasz ébredése, mikor minden rügy olajos az életöröm s a virágság olajától s midőn minden kifelé tódul, hogy igyék életet s erőt s szépséget a napsugár-ból! Ki ne volna szerelmes az életbe? Óh élet, hogy nyilsz, hogy rengsz; te csodálatos, édes, kedves hatalom! Kiülsz a teremtésbe, a rezgések, mozgások, hullámlások éter- és levegőtengerének partjaira s a rezgést színekké s a hullámokat hangokká változtatod! Óh élet, te született, édesszavú költő; te nem énekel sz ditirambokat, hanem édes dalokat; csupa dal és harmónia a te tulajdonképeni műved! De van is varázserőd; te varázsolsz sárból virágot s párákból hajnalt s alkonyatot! S mialatt minden fényt te nyujtasz s minden hurt te szólaltatsz meg, mégsem értünk téged; nem értünk; no de se baj, hisz érzünk.

S amilyen lelkes szinpátiánk van a természet élete iránt, olyan mélységes az őszitönünk s olyan törtető a vágyunk a lélek élete után! A lélek világában is csak életet, bensőséget, örömet s mindenek koronájául örök életet keresünk. S ezt az örök életet, ezt a világ és halál

fölött diadalmaskodó életet nem találjuk meg sehol másutt, csak Krisztusban.

A Krisztust ignoráló kultúra tagadhatlanul sok szépet és nemeset teremt. Nagy művészek és költők fölbresztették a szép iránti érzéket s tapasztaltuk, hogy vannak tiszta örömök a természetnek s a művészetnek honában is. Hatalmas gondolkozók kifejtették a jónak s az erkölcsnek fogalmát s a természeti törvénynek s ideáljainak elismerést s tiszteletet vívtak ki. Mindenütt az emberit kutatták s a természetes életnek eszményeit emelték ki a görög s az északi mitológiák homályából. A világtörténelem egyre jobban az embernek a történetévé vált s a történeti érzéknek fejlődésével fölbredt a nemzeti élet iránt való érdeklődés és lelkesülés. S mindezen nincs meg a kereszténységnek pecsétje s nem ömlik el rajta a természetfölöttinek varázsa. A modern szellem Prometheusa, úgy látszik, ellopja a tüzet a kereszténység egéről s teremt magának itt egy új s szép világot.

Igen, teremt, teremt; de e világnak nincs égboltja s nincs napvilága, az örök életbe vetett hit nélkül. E világnak nincs költészete s nincsen harmóniája, ha minden virágot a halál arat le s minden alkotást a sir nyel el. „Az élet csak mint örök élet érthető“, mondja Harnack s hozzátehetjük, minden élet csak az örök élet atmoszférájában fejlődik ki igazán s erőteljesen.

Végtelen szemhatár kell a gondolatnak, végtelen szemhatár a költészetnek s végtelen élet a léleknek! E végtelen szemhatár nélkül nincs a gondolatoknak tere, az eszmének lendülete, az életnek boldogsága. Ha meg is indul nélküle az eszmények tisztelete, az emberinek kultusza, a reménytelen vég megfagyasztja a lelkesülést, mint az áprilisi fagy a ta-

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testnedv, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utáztatokat is kínálnak, kérjen mindenhol „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárban. — Ára üvegenként 4.— korona.

vaszi fakadást; ha ki is bontja a természet s a művészet a maga pompáját, de e pompára a sir éje borul csakhamar, mely a lélek eszményeit s törtetését egy arasznyi élet sivárságába fojtja s legjobb esetben élvezettel s önzéssel tölti ki a sziv ürességét. Mindnyájan így járnak. Akit az élet járma le nem fog a kenyérért ránc kényszerített napszámba, az gondolataiban végtelen szemhatár nélkül szkeptikussá s érzelmeiben cinikussá válik. A művészet is csak az örök gondolatokból melegszik. Vegyétek el azokat s tél borul reája. Jégvirágai lesznek, melyeknek sem színük, sem illatuk.

A végtelen szemhatár pedig a husvétireggel távlataival s a dicsőséges föltámadás világosságában nyílik meg. Emberek! Nekünk örök élet kell; örök élet, nem mint eszme csak, hanem mint valóság. Az kell nekünk, hogy az örök élet, a diadalmas öröm, az átélt harmónia valóságok legyenek, melyek az élet határán várjanak ránk! Ezeket a valóságokat nyújtja nekünk Krisztus föltámadása s biztat, hogy bizzunk benne, mert ő legyőzte a világot mulandóságával, hervadásával s kietlen végével. S jóllehet eddig a halandó embernek csak temetésére szólal meg az egyház harangja s temetőbe kíséri, de a husvétire harangszó nem temetőbe, hanem örök életbe hív s a sirok fölött elletve egy végleges husvétet hirdet, mely valamikor mindnyájunké: föltámadunk.

F. N.

A bűnök dajkája.

Egy nagyobb utazásom alkalmával merítettem azon tapasztalatot, hogy sehol a föld kekségén nem találunk olyan boldog állapotokat, mint nálunk. Aki nem hiszi, nézze meg az országos fegyintézeteket, vizsgálja meg a társadalom száműzötteinek életmódját. Itt van az ismérve az állami jólétnak. A teljes című rab uraknak és asszonyoknak épen nem lehet panaszuk az állam alyai gondoskodása ellen! Szépen rendszeresen élnek: esznek, isznak, alusznak, dolgoznak, sétálnak, emésztési komocziókat tesznek. Ebéd, vacsora, doktor, patika, jó ágy, meleg szoba: mind ingyenben járja. Sőt épen a felügyelőknek gyűlik még a bajuk, ha netán panaszra adnak okot. Az állam nem tűrheti el méltó felháborodás nélkül, ha a gonosztevők valamiben hiányt szenvednek. Ezekről kiváló figyelemmel kell gondoskodni, mert megtörténhetik az is, hogy egyikből-másikból becsületes ember válhatik! — Bizonyára boldognak kell tehát azon államnak lenni, melynek annyja van, hogy az ilyenekre is pazarul költögethet!

Nevetünk azon, aki fából akarna csinálni vaskarikát; de nem nevetünk azon, mikor a mai divatos humanizmus gonosztevőkből akar csinálni becsületes embereket oly módon, hogy amíg valójában becsületes, elhagyja veszni éhen, nyomorban, véginségben. — mikor pedig már bűnre vetemedett, akkor pártját fogja és dédelgeti. Mert mindenesetre szivetrázó társadalmi jelenség, hogy az, ki töri magát, nap-hosszat ló-fut munka után, vesződik keservezen az étellel, attól a mai kumanizmus a tisztességes önfentartás eszközeit lassankint elszede-

geteti; aki ellenben a modern civilizáció aegise alatt szépen kvalifikálta magát: rabol, gyilkol, — azokat dédelgeti.

Egyetlen kor sem teremtette oly sűrűn a gonosztevőket, mint a mai, mert egyetlen kor sem bírta a humanizmusnak olyan félszeg fogalmát, mint a mai. Azzal akarják a bajt gyógyítani, hogy növelik. És nem is csodálkoznak azon, hogy egyik hajmeresztő büntény a másikat követi. — hogy az állami javítóintézetből dicséretes bizonyítvánnyal elbocsájtott rab azzal hálálja meg az állam jótéményeit, hogy amint kiszabadul, újra folytatja mesteriségét. Mitől félhet? Semmitől! Legfeljebb, hogy hosszabb ideig fogja őt dajkálni — a humanizmus, az állami gondviselés, — ami pedig felér egy hivattal.

A régebbi kor kellő szigorot alkalmazott a legszentebb törvény: a társadalmi vagyon és létjog megszegői ellen. Ezen szigor nem ismer kiméletet, hanem igazságot. És habár a testi büntetés és fogság a kisebb büntényekre szorított, mégis elegendő volt arra, hogy a bűnösnek elvegye kedvét bűnébe visszaesni.

Volt idő, midőn a legtöbb lap feljajdult azon ildomtalaniságon, hogy a közönséges, jól ismert zsebmetszőket gyalog, világos nappal vezetik át a népesebb utcákra, s a szegény gonosztevők ki vannak téve a járókelők kíváncsi pillantásainak. Óh, óh! szegény elvakult humanizmus! Ezen rendőri figyelmetlenség valóban méltán fölkelthette a nemes sajtó fölháborodását. Hogyne, persze! Hiszen csak jobban illenek, hogy bérkocsikon szállítsák őket, sőt mi több, jobb lenne, ha diszkrét tartanak számukra, hadd nézzenek onnan a becsületes embereket, mint járnak gyalog?!

Hogy meddig vezet ezen humanizmus, mely a tiszta polgári erény rovására gazdálkodik s oly rémitő arányban neveli a bűnösöket, azt nem tudjuk! Hanem azt tudjuk, hogy mindaddig, míg a valóban keresztényies, igazságos fegyelem a törvény és közigazgatás szelleméből kizárva léssen, addig társadalmi állapotaink folyton romlani fognak. A törvény adjon védelmet, segítsen s legyen kéréselhetlen s szigorú azok iránt, akik azt megszegték. Olyan korban, midőn az erény öntudata elsatnyul, legalább a büntetés félelme bírjon hatálylyal, fékezni minden merényletet a társadalmi rend ellen.

Érsekujvár.

Özv. Kertesi Palkovichné,
Gaál Gabriella.

Külömfélék a cirkvenicai László-Otthonról.

— Irta: ÖZV. KÖRMENDY SÁNDORNÉ. —

Cirkvenica klimatikus gyógyhely és tengeri fürdő. Fiumétől néhány kilométernyire délnek a magyar—horvát tengerparton fekszik. Cirkvenica csodálatosan védett és festői hely. Gazdag természetes előnyeivel fogva mint tengeri fürdő és klimatikus gyógyhely a legalkalmasabb. Növényzete buja s teljeseen délszaki jellegű. A quarnerói öböl két ostora: a dermesztő bőra és a tikkasztó sirokó ellen védve van. Homokpartja olyan sima, hogy még a velencei Lidóé sem különb, s így bátran vetekedhetik e tekintetben a világhírű fürdőteleppel.

Cirkvenica hatalmas pártfogója néhai József főherceg öfensége volt. Éles megfigyelő képességénél fogva ő vette észre Cirkvenica természetes előnyeit s abból tényleg olyan gyógyhelyet és tengeri fürdőt varázsolt elő, mely hozzá méltó lett.

A tengeri fürdő a kikötőtől északra, mint-

egy két-háromszáz méternyire fekszik. Körülölte egy szeliden hullámzó fensikon, szabadon álló halom mögött, áll romjaiban a kattarói templom. Ezt a fenséges panorámát sűrű lomboszat környezi. Az egész tájkép elragadja a szemlélt.

A kikötőtől délre a községbe jutunk. A község déli részén, ennek vége felé kis folyócska szakad a tengerbe. Ezt egy hid övezi át. A hidon túl, egy szabad téren, van a község temploma. A templomot még a XVII. században építették a Frangepánok, az akkori divatnak megfelelően, goth stílusban, bástyákkal, galériákkal körülakva. Külsőjét tekintve egy megerősített várhoz hasonlít.

A templom ajtaja mellett, közös folyosón haladva, egy kapu mellett állunk meg. Ez a bejárat a László Otthonba, melyet nagyemlékü József főherceg, az emberiség nemeselelkű jótévője, alapított szerencsétlen véget ért fia emlékére. A vallásos főherceg enzesztelő áldozatul hozta ezt a Mindenhatónak.

Az Otthon jószágos igazgatónöje Fray Aegidia. A „kedves főnéni“ a rábizott csemeték valóságos édesanyja. Fáradhatatlan odaadással, szeretettel ápolja s gondozza őket. Buzgón örködik a gyermekekre, hogy azok erkölcsös, vallásos és hazafias szellemben neveltsenek.

Az igazgatónö saját irodájában fogadja a látogatókat. Mikor ott jártam, az ajtónál egy piros pozsgás, üde arczú 14 éves leányka állt. Ő jelentett be. — „Adjon Isten!“ magyaros üdvözléssel léptem be. A kedves főnéni a belső szobába vezetett s szíves üdvözlés után maga mellé ültetett. Egyszerű, zárdaszerű szürke ruha volt rajta, munkáskötényvel, mert bizony a főnéninek dolgoznia kell, még pedig igen sokat. Ő mindenhez hozzá lát s mindenben segít. Társalogni kezdtünk. Folyt a beszéd különféleléről, főképp a gyermeknevelésről és a modern pedagogiaról. Én ámultam. A szerény kinézésű, szürke ruhás szerzetes főnéni, előkelő, modern, magas műveltségű úrnőnek mutatkozott be. S milyen angyali szelidség ragyogott a szeméből!

Egy órai látogatás után az Otthon parkjába kalauzolt. A gyermekcsoport a tengerparton lévő veranda alatt fogyasztotta izletes estebédjét. Mindenütt élet és vidámság, meglegedett arcok. A főnéni: „Dicsérjük az Úr Jézust, adjon Isten jó estét gyermekeim,“ üdvözléssel közeledett feléjük. Valamennyien felugrottak. Az asztalon hagyván vacsorájukat, futkostak elébe s valamennyien vetekedtek, ki jusson hamarabb hozzá. Kedves jelenet volt ez! A főnéni sorba állította őket, mindenkire volt egy nyájas szava, mindenkire kedves meglepetés várt. Egyiknek szép kepecskét, játékszert vagy verseskönyvecskét adott. „Gyermekeim tudtok-e szépnótát énekelni? Fővárosi vendégem van, hadd hallja, mit tudtok“, — kezdé a főnéni. Elcsendesedett a gyermekhad, egy piros pozsgás leányka lépett elő, a többi félkörbe állította s taktust adott. Felcsendült Kölcsey legszebb dala, a Hymnus. Folyt az ének s a park szárnyasai vigan csicseregtek hozzá. Az apróság kedvvel dalolt. A vékony hangocskák özszeolvadtak a madarak csicseregésével. Megható volt ez! A főnéni szemei könybe borultak. Örömkönyek voltak azok, látva, hogy ápolttjai milyen jól érzik magukat.

Az ének befejeződött. — Most csak üljetek vissza és folytassátok a vacsorát, mondá a főnéni, Holnap nagy nap lesz. A magyarok első királyának, Szt. Istvánnak a napja. Erre mindenki készüljön, — szolt a parancs. — Másnap Szt. István napját ünnepelték meg a László Otthonban. Az igazgatónö nagy súlyt fektet arra, hogy a gyermekek hazafias szel- lemben neveltsenek. Ez az igazgatónöre még

szüleiktől maradt hagyományul. Az esztergomi Fráy család sarja ő, azok pedig jó magyarok voltak mindenkoron. Én is meghívót kaptam. Az ünnep szabadban, a veranda alatt folyt le. A főnéni Szt. István érdemeit méltatta. Azután áttért Szt. Imrere s azt, mint az ifjúság mintaképét állítá lendületes, hazafias, buzdító beszédben a gyermekek szeméi elé. Majd felszólítá őket, hogy a nap dicsőségére Petőfi-nek „A magyar nemzet” című költeményét szavalják el. Előállt erre egy csinos fiúcska s rákezdett. Szavallata végén tapsoltak az apró kezek, vigan kurjantott a csemete had s mindenki boldog volt.

Igy folyt le hazánk szent királyának az ünnepe, horvát földön, Cirkvenicában. Az igazgató egy gyönyörű beszéddel fejezte be a szép, lelket emelő ünnepet s délután kirándulást tettek a közeli hegyek közé. Vacsorára visszatértek a tengerpart melletti, színes lombosátorba. A főnéni ezután esti imára szólítá fel növendékeit, ismételten emlékeztetőkbe vésvé, hogy ennek a szép hazának, melyet Szt. István alapított, hivei legyenek, szeressék s maradjanak jó hazafiak egész életükben.

Hasonlóképen ünnepelték meg őfelsége a király születésnapját is. Erre az alkalomra szép hangversenyt rendeztek. Utána a kedves főnéni lendületes beszédet mondott, kiemelve, hogy őfelsége fejedelmi örömkönyeket hullajtna, ha látna, hogy a László Otthon védettjei, mely Otthont az ő kedves rokona, József főherceg alapított, ilyen szép ünnepélyt rendeznek. Végül a gyermekek ismét a hazaszeretetre kaptak buzdítást.

Ez a működése a cirkvenicai László Otthonnak. Beteges, elsatnyult, gyermekeket ápolni, azokat az életnek visszaadni, hazafias s katolikus szellemben nevelni, hazaszeretetre buzdítani valóban magasztos ténykedés, fensőbbrendű hivatás! Az ilyen tevékenység valóban megdicsőítése az alapító főherceg emlékének. — Kísérje is mindenkor a jó Isten bőséges áldása!

H I R E K.

= **Az ünnepnapok lefolyása.** A nagyhét szomorúan magasztos s a husvét fölségesen diadalmos ünnepeit városunk hithű katolikus közönsége felemelően szép áhitattal ünnepelte meg. — Nagyszerdán, nagycsütörtökön és nagypénteken délután a papi szolozsmán, mely alatt mind a három alkalommal meghatóan csendültek fel Jeremiás próféta szívreható siralmas énekei, a hivek is szép számmal vettek részt. Jeremiás próféta siralmait nagyszerdán *Varázséji Gyula*, *Hanusz Zoltán* és *Miokovic Antal*, nagycsütörtökön *Sille István* hittanár, *Toma József* alagi lelkész és *Vörös Imre*, nagypénteken pedig *Mihály Rudolf*. *Sille István* és a vaczi *dalegyesület* énekelték. — Nagycsütörtökön a szentmisét, nemkülönb az olajok szentelését maga a megyés *Főpásztor* végezte, fényes, nagy segédlettel, mise után pedig nagy alázattal mosta és csokolta meg a 12 szegény „apostol” lábait, kiket délben vendégszerető asztalánál sajátkezőleg szolgált ki. — Nagypénteken ugyancsak a megyés *Főpásztor* pontifikált s a csonka mise után a szószékre lépven, megindító szentbeszédet mondott, melyben a Megváltó végtelen szeretetét fejtegette az emberek iránt, ki az emberekért meghalt, hogy megtanítsa őket a test legyőzésére, de nem halt meg a test börtönébe nem zárt bukott anyagokért. Ez nap délután 2 óraker szentbeszéd volt a Kálvárian is, melyen óriási népsokaság vett részt. A szentbeszédet *Toma József* alagi

lelkész tartotta, bőjti ciklusának befejezéséül. Nemkülönb szentbeszéd volt délután 3 óraker a ferenczrendiek templomában is, hol P. *Fulgens* házfőnök szólott nagy hatással a templomot zsúfolásig megtöltő népsokasághoz. Úgy a délelőtt, mint a délután folyamán buzgón látogatták a jó hivek a templomokban felállított Úr-koporsókat. Különösen megható volt a főgimnázium növendékségének és a közpárosi leány és polgári iskolásoknak szentsir látogatása, kik hittanárjuk, illetve az irgalmas nővérek vezetése alatt szép sorban vonultak s útközben a fájdalmas olvasót imádkozták. A székeskáptalan, a központi és növendékpapság szombaton délelőtt látogatta meg a szentsirokat. — Nagyszombaton az ünnepélyes tűz, keresztút stb. szenteléseket a székesegyházban *Bucsek István* plebános, apátkanonok végezte, míg az ünnepélyes nagymisé és feltámadási körmenetet ismét a megyés *Főpásztor* őnagyméltósága tartotta. A feltámadási körmeneten a kedvező idő miatt rengeteg néptömeg vett részt. — Husvét ünnepe szakadó esővel köszöntött ránk, de mindazáltal nem zavarta meg a szívek buzgalmanak megnyilatkozását. Az apostoli lelkű *Főpásztor* e napon is pontifikált, mise után pedig teljes búcsúval egybekötött pápai áldásban részesítette a töredelmes gyónást végzett hiveket. Majd ismét a szószékre lépett s nagy buzgósággal szólott hiveihez a lelki feltámadás szükségességéről. Mise alatt a kar Kempter 41. nagymiséjét adta, betétül pedig offertóriumkor Zumsteeg „Haec dies” kezdetű szerzeményét. Bevonulás alatt úgy ma, mint csütörtökön Kontor Elek „Ecce sacerdos magnus”-át énekelték. A székesegyházi karnagy gyöngékedése miatt a szent ünnepek alatt az orgonát *Kemény József* játszotta, a kart pedig *Varázséji Gyula* dirigálta. — Husvét hétfőn a pontifikáns *Baksay Károly* dr. praelatus kanonok volt, fényes, nagy segédlettel, a kar pedig Zangl nagymiséjét énekelték. — A szent ünnepek alatt az isteni tiszteleteken a világi és katonai hatóságok is szépen voltak képviselve.

= **Püspöki ebéd.** Igy husvét táján, az isteni Mester utolsó vacsorájának emléke képen, a megyés *Főpásztor* őnagyméltósága minden esztendőben megszokta hívni székeskáptalanát vendégszerető asztalához. Hasonlóképen az idén is. Kedden délben folyt le ez a kedélyes püspöki ebéd, melyen a székeskáptalan valamennyi tagja részt vett, Markovics Lázár. Újhelyi István és Rózsahegy Gyula kanonokok kivételével, kik betegségük, illetve egyéb elfoglaltságukkal kimentették magukat. Ebéd előtt, alatt és után a megyés *Főpásztor* igen vidám, nyájas és kedves volt. Ebéd alatt szép pohárköszöntőt is mondott, melyben a káptalana iránti régi, őszinte szeretetét és ragaszkodását tolmácsolta a szeretetre méltó *Főpásztor*. A beszédet a székeskáptalan tagjai a főpásztori szeretet jövőben való kiérdemlésének vágyával hallgatták.

= **Püspöki konferencia.** Vasary Kolos biboros hercegprimás konferenciára hívta össze a mai napra Magyarország püspöki karát, budavári palotájába. A konferencia tárgyalni fogja végelesen a kongruaügyet, az új házassági törvényt s a katolikus iskolákban való egyöntetű eljárást. A konferencián részt vesz megyés *Főpásztorunk* őnagyméltósága is, ki is emiatt még tegnap délután a fővárosba utazott.

= **Szent Márk napja.** Április 25 én, szent Márk evangelista napján, az anyaszentegyház minden esztendőben kimegy körmenetileg a határba, hogy leesdje a jó Isten bőséges áldását a buzaföldekre, szőlőkre és kaszálókra. E körmenetet az anyaszentegyház

most szombaton fogja megtartani, melynek esdeklő fohászal, hogy annál kedvesebb meghallgatásra találjanak a jó Istennél, tegyék azt megjelenésünkkel mennél impozánsabbá.

= **Béla és György napja.** Folyó hó 23-án Béla, 24-én pedig szent György vértanú névünnepét üli az anyaszentegyház. E két szentben tiszteli égi pártfogóját városunk több neves férfa is, kiket e napokon a tisztelők és jóbarátok szívesen keresnek fel, hogy szívük jókívánatait tolmácsolják. — Béla napján ünnepelnek többek között Arányi Béla, dr. Alter Béla, Haris Béla tanárok, dr. Wildmann Béla theologiai tanár, Fodorné Nagy Bertá és Paul Béla tanító, — míg György napján dr. Galcsék György apátkanonok, szemináriumi kormányzó és dr. Bartha György főgimnáziumi tanár tartják névnapjukat. — Mi e helyt is minden jót kívánunk az ünnepelt férfiaknak.

= **A nyolczórai estharangzó.** Szent György napja roppant fontossággal bírt a régi patriarchális világban. Tulajdonképen ettől kezdtek számitani az esztendőt. Ekkor szerződötték a cselédséget. Manapság már csak az anyaszentegyház tartja fel ezen régi idők emlékét, mert szent György napja az egyházban most is fordulópontot képez. Ezen naptól kezdve ugyanis az esti harangozás nem 7 óraker, de 8 óraker van, úgy, hogy ma már, mint a szent vértanú előestéjén, az úrangyalára nem 7 óraker, de 8 óraker kondulnak meg a harangok.

= **Fehér vasárnap.** A husvét után való első vasárnapot fehér vasárnapnak nevezi az anyaszentegyház, azért, mert a régi időben ezen a napon tették le a nagyszombaton megkeresztelt felnőttek a magukra öltött fehér ruhát. Habár az anyaszentegyház fegyelme napjainkig már sokat változott, ma is meg van még a fehér vasárnap idillikus és poétikus színezete. Ezen a napon állja körül ugyanis annyi ezer és ezer ártatlan lelkű ifjú és leány gyermek égő gyertyával az Úr oltárait, hogy bevezesse hófehér lelkébe az ég és föld hatalmas Királyát. Ez azon nap, melyre kell, hogy a legdurvább lelkű ember is mindenha a jelszivesebben gondoljon vissza, ez azon nap, melyet maga nagy Napoleon is élete legboldogabb napjának nevezett. Városunkban igen nagy számmal lesznek ez idén az első gyónók és áldozók, úgy az alsó, mint a felső plebánia területén. Az első gyónók gyónatása szombaton délután lesz, áldoztatásuk pedig vasárnap reggel, külön az alsóvárosiaké a székesegyházban, és külön a felsővárosiaké a felső templomban.

= **Májusi ajtatosságok.** Folyó hó 30 án, vagyis a jövő csütörtökön veszik kezdetüket a boldogságos Istenanya kedves kegyhelyén, a Hétkápolnánál a szokásos májusi szent beszédek és litániák. Városunk Máriát tisztelő buzgó közönsége mindenha nagy előszeretettel viseltetett ezen ajtatosságok iránt s így remélhető, hogy az idén is meg hozza a jó Szűz Anyának azt az örömet, hogy ezen szép ajtatosságokat példás buzgósággal és kitartással látogatja.

= **Az ipartársulati dalárda** közreműködésével husvét másodnapján a felsővárosi plebánia templomban d. e. 1/2 11 óraker ünnepélyes szentmise tartatott. Szentmise kezdetén Kersch Ferencz „Áldozattal járul hozzád” kezdetű énekét adta elő a dalárda *Mihály Rudolf* segédkantort vezetésével. Evangélium után *Schmidt János* prépost-kanonok, plebános lelkes oltárszótatot intézett az egybegyűltekhöz, különösen azon vigasztalásról, melyet a szenvedők merithetnek Krisztus feltámadásából. Offertóriumra és sanctusra *Schlinger Lujza* és *Fischer Margit* kisasszonyok duettben énekelték

az „Ünnep van ma földön és az égen” kezdetű énekből 3 versszakot, kifogástalan praecizitással. A szentmise többi részében a dalárda adott elő a „Kenyér szinben elrejtett” és „Hála legyen az Istennek” kezdetű énekekből 1-1 versszakot. — A dalárdának ezúton is köszönetet mondunk és kérjük, hogy az Isten dicsőségére és a hívek épülésére mennél többször sziveskedjék fellépni.

— **Kitüntetés.** A megyes Főpásztor ó-nagyméltósága ismételtén újabb tanújelét adta papjai iránt való szeretetének és szívósságának. A husvéti ünnepek alkalmából kedves meglepetésben részesítette *Fridrich Sándor* theologiai tanár, szemináriumi aligazgatót, ki a püspöki misék alkalmával az érseki keresztet viszi a megyes főpásztor előtt, amidőn is őt szentszéki tiszteletbeli tanácsossá nevezte ki s jogot adott neki a vörös papi öv viselésére. — A szép kitüntetéshez szívünkben gratulálunk.

— **Keresztényszociálisértekezlet.** Folyó hó 29-én Rozsnyón Sipeki Balás Lajos püspök ad hoc meghívott papjaival tanácskozást folytat a ker.-szociális tevékenységnek az egész egyházmegyére kiterjedő szervezése iránt. A tanácskozás kiemelkedő pontjai a Kath. Népszövetség és a kath. sajtó.

— **Esküvő.** Fényes esküvő lesz e hó 30-án a rádi templomban. Ekkor vezeti oltárhoz baráthi *Huszár Tibor* szép, fiatal menyasszonyát, borosjenői és szentendrei *Muslay Máriát*. — Az esküvőre az alábbi két meghívót tették közzé az örömszülők: Borosjenői és szentendrei *Muslay Gyula* és neje lipót-szentiváni *Szent Ivány Antónia* örömmel tudatják leányuknak, *Muslay Máriának*, *Huszár Tiborral*, néhai baráthi *Huszár Béla* és neje ebeczki *Blaskovich Jolán* fiával, folyó hó 30-án Rádon történendő házassági egybekelését. — Rád, 1908. ápril. hóban. — Özv. baráthi *Huszár Béláné* szül. ebeczki *Blaskovich Jolán*, örömmel tudatja fiának, *Huszár Tibornak*, *Muslay Máriával*, borosjenői és szentendrei *Muslay Gyula* és neje lipót-szentiváni *Szent-Ivány Antónia* leányával folyó hó 30-án Rádon történendő házassági egybekelését. — Budapest, 1908. ápril. hóban.

— **Kinevezés.** Az érdem, egyéni kiválóság és munkás szorgalom szép megjutalmazását látjuk ama kedves kinevezésben, melyben föminenciája, a biboros hercegprímás *Vörös Ferenc* főtanítót, ipariskolai igazgatót s a lateráni érdemkereszt tulajdonosát részesítette, amidőn őt, mint az országos katolikus tanügyi tanács tagját a Szent-István-Társulat könyvizsgáló bizottságának tagjává nevezte ki. — Szívünkben gratulálunk a szép kitüntetéshez.

— **Eljegyzés.** Egy kedves eljegyzésről adunk hírt m. t. olvasóinknak. *Pauli Béla* váci népiskolai tanító, okleveles ipariskolai rajztanár husvét vasárnapján jegyet váltott Homonnán ifjabb *Zalánffy Gizike* úrleánnyal. — Szívünkben kívánják, hogy a jó Isten bőséges áldása és sok-sok boldogság kísérje a fiatal szívek tisztá, nemes érzelmeit.

— **A Tulipánszövetség műkedvelői előadása.** Kellemes estét szerzett városunk közönsége egy részének a fent nevezett egyesület egynehány tagja. Husvét hétfőjén ugyanis a „Sport Egyesület” helyiségében egy műkedvelői előadást tartottak, melyről — bár költségkimelés szempontjából — meghívókat nem küldött szét az egyesület, mégis úgyszólván mindenki tudott. Színre került *Dezső Józsefnek* — a nemzeti színház művészeinek — műkedvelők számára írt „Nőkérdés” című darabja, melynek kivonatos tartalma a következő:

Az emancipációra hajló hölgyek félszégeit tárja elénk e darabban a szerző megle-

petésekben gazdag modorban. A főváros néhány hölgye egyesületet alakít s fő céljuk a férfiak megsemmisítése. Persze csak erkölcsi megsemmisítésről van és lehet szó. Ki akarják mutatni, hogy amily kedvesek és szeretetre méltók a férfiak a mátkaság ideje alatt, annyira megváltoznak a házasság után, mikor főzéssel, házvetéssel stb. efféle reális dolgokkal untatják feleségeiket. Kifejtik a szerelem gyötrelmeit s egyhangú szilárd elhatározással hangosan kiáltják: „Kerüld a férfit”, mikor egy csinos „hadisten” megjelenését jelenti be irodaszolgájuk. Van egyszerre lázas érdeklődés, kapkodás, izgatott rendbeszedés, mielőtt belép a huszárhadnagy, kit az elnök kisasszony még az egyesület megalakulása előtt szívesen látott maga körül. A megjelent egyesületi tagok tájékozódottságára és finom érzésére mutat, hogy elnököket egyedül hagyják a hazatért huszárhadnaggyal, kik csakhamar megértik egymást. Alig rebben el a boldogító igen, mikor az egyesületi tagok visszajönnek. Ép jókor, hogy a megtalált boldogság tanúi lehessenek. Egymásután vallják be a megjelent tagok, hogy kilépnek az egyesületből, mert — mint a végszóban kifejtették — a nőkérdés megoldását a férfiak nélkül lehetetlennek tartották.

A szereplők előadásáról csakis az elismerés hangján szólhatunk.

A „Rózsaszínű kürt Egyesület” elnökét — *Virág Ernát* — hű jellemzéssel és a darab szellemének megfelelő találó hangulattal adta elő *Preszly Olga*. A darab szerint nővére, s az elnök nagy protekciója folytán az egyesület irodaszolgája *Virág Lili*. E szerepet kedves naivitással s igen jó színezéssel *Hufnágel Pistike* mutatta be. Az egyesület jogtanácsosát remekül alakította *Preszly Linuska*. A házikisasszony — *Kárfy Olga* — szerepét sikerült alakítással *Dobó Katóka* adta elő. A szerelem gyötrelmeiről s az egyesület érdekében hozott ily irányú áldozatáról beszélő *Horgos Gittát* megkapó modorban s szeretetreméltóan *Hufnágel Valika* alakította. Az egyesület bomlasztóját — *Kárfy Ervin* huszárhadnagyot — átgondoltan s megfontoltan játszotta *Meiszner János* dr.

A függöny legördülése után szünni nem akaró taps volt bizonyossága a jelenlevők teltségének.

A kitüntető taps elhallgatott, mert újból felgördült a függöny s ugyanazok a szereplők *Borbély Sándorné* vezetésével a *Tatárjárásból* cz. dalt adták elő. A műsor végeztével kedélyes hangulatban még együtt maradt a társaság. Változatosságot idézett elő a tombola játék is, melyen a karácsonyi magyar vásártartás céljaira adományozott ajándéktárgyak keltek el.

A szép fogadtatásból erőt és lelkesedést meríthetnek a közreműködők és az egyesület vezetősége. És amint hírlik, a szép érdeklődés folytán felöltött az a terv, hogy az egyesület a nemzeti nyelv ápolására, a szép és nemes eszméjének terjesztésére az ily műkedvelői előadásokat állandósítani is fogja, s amint halljuk, ha csak gátló körülmények nem lesznek — pünkösdkor ismét lesz egy ilyen műkedvelői előadás.

— **Darányi diszpolgársága.** Gödöllő község képviselő testülete legutóbb tartott közgyűlésén *Darányi Ignác* fölémvelésügyi minisztert jubileuma alkalmából a város diszpolgárává választotta és a község egyik fő utcáját *Darányi-utcának* nevezte el.

— **Jótekonyság.** A szent Antalról nevezett váci jótekonysági nőegylet nemes céljaira *Köbl János* 4 koronát ajándékozott, mely kegyes adományért halás köszönetet mond ez úttal is a nevezett egyesület vezetősége.

— Havi ülés a hengermalomban.

A Váci Hengermalom Részvénytársaság igazgatósága e havi rendes ülését 16-án, csütörtökön tartotta meg, melyen résztvettek *Zádor János* dr. elnöke alatt: *Bér Gyula*, *Nagy Sándor*, *Serényi János* gróf és *Gindrich József*.

Az üzemi és üzleti jelentés szerint az üzlet még mindig pang és azért az üzem felére redukáltan csak nappal folyik és megőrdötetett a mult hóban 8292 q búza. A készletek lisztben is apadtak; korpában pedig már elenyésző csekélyek és remélhetőleg az üzlet végre meg fog a lisztben is indulni. A fogyasztás az ünnepek előtt valamivel megélnkült, de a vevők csak a napi szükséglet beszerzésére szorítkoztak és ezért nagyobb eladások természetesen nem történhetnek. Nyersterménnyel a vállalat bőven el van látva és buza ajánlatok folyton érkeznek. A külön rosz-malom eszméjét az igazgatóság, tekintettel az ezidőszerinti rossz üzletviszonyokra, egyelőre levette a napirendről. Az elmúlt negyedév mérlegének, — mely a mai viszonyok között elég jónak mondható — beterjesztése után igazgató jelentést tett a mult havi üzleti körülmények eredményéről és apróbb belső üzleti ügyekről, amelyek az igazgatóság tudomásul vett. Miután a tisztviselők jövőjét biztosító s lervbe vett saját nyugdíjintézmény egyelőre a vállalat saját erejéből nem létesíthető, az igazgatóság elhatározta, hogy a tisztviselőket a magántisztviselők orsz. nyugdíjgyűlésébe iratja be és a biztosítási járulék felét viseli. — Ezek után a gyűlés véget ért.

— **Felülfizetések nyugtázása.** A Tulipánszövetség f. hó 20-diki műkedvelői előadásán felülfizettek: *Hufnágel Imréné* 6 K, *Meiszner Rudolfné* 5 K, *Lexa Zenő*, *Preszly Gyuláné* *Kopuncz József* és *Szotfrid József* 2-2 K, N. N. 1 K. Fogadják szíves adakozásukért az elnökség halás köszönetét.

— **Meghívó.** A Váci Múzeum Egyesület a városház tanácstermében folyó hó 25-ikén délután 5 órakor választmányi ülést tart.

— **Halálozás.** Őszinte, igaz részvétellel emlékezünk meg azon lesújtó fájdalomról és bánatról, mely *Mihály Rudolf* városi segédkantort érte édes anyjának, özv. *Mihály Ignác* né szül. *Márkus Matildnak* elhalálása alkalmával. A sokat szenvedett úri nő tüdővészben hunyt el. 45 éves korában, e hó 11-én, — temetése pedig 13-án folyt le a középvárosi sírkertbe — Ny. b!

— **Apró hírek.** A vármegye legutóbbi közgyűlésén kedvezőleg intézte el *Királymezey Henrik* püspökhatvani jegyző nyugdíj kérvényét. *Királymezey Henrik* több mint 40 esztendeig működött a közigazgatási pályán s azért a vármegye 2000 korona nyugdíjat szavazott meg számára. — A vármegye ugyanezen közgyűlése megsemmisítette azon megyebizottsági tagválasztás eredményét, mely *Krknyák János* sződi plebános és *Szuper Géza* váci szolgabíró között zajlott le. *Krknyák* plebánosnak ezen választáson mintegy 10 czédulával több szavazata volt, de a szavazatok eredményével nem volt összevágó a lesavazott választók összege. Ez volt tehát oka a megsemmisítésnek. — A vármegye az alispán ajánlatára 20 koronát szavazott meg, hogy azon jutalomdíj vétessék a városunkban tartandó ezidei országos evezős verseny alkalmából. A vármegyét ezen jutalomdíj kifizetésére *Nagy Sándor* püspöki jószágkormányzó kérte fel, mint az evezős verseny váci szervező bizottságának elnöke.

— **Bizalomteljes kérelem.** Az újpesti ker. szociális egyesülettől, melynek jelszavai: *Reményünk Istenben, Működésünk a szeretetben, Erőnk a szervezetségben, Sikerünk a kitartásban!* vettük a következő sorokat: *Az*

„Ujpesti Keresztény Szociális Egyesület”, hogy nemes és áldásos törekvéseit megvalósíthassa, egyleti helyiséget szeretne építeni. Ujpest városa a főváros közvetlen határában fekszik. Lakosainak 70%-a gyárakban napszámért dolgozó munkásság. Már mint ifjú leánykát, fejletlen, iskolát sem végzett gyermeket az életküzdelem parancsoló szava a gyárak ajtaihoz sodorja, s ott hervad el a miazmás, zakatoló, füstös gyárak falai között ifjúságának tavasza, egészsége, becsülete, sőt hite is. Hozzájárul a második nagy baj, hogy a munkásosztály erkölcsi züllésnek indul; az elégedetlenség és tiszteletlenség napról-napra megdöbentőbb jeleivel lép a társadalom elé. E kettős baj orvoslására alakult egyesületünk. Ki akarjuk emelni a munkásságot a hazátlan és istentelen szervezetek bilincsei közül s a szegény, elhanyagolt munkásnép lelkében új jövőt akarunk felnyitni; segíteni elsősorban anyagi helyzetén s aztán szívére a tisztaság, megelégedettség, becsületesség, iparkodó, szorgalmas és vallásos élet tavaszi melegségével elárasztani. Fordulunk azért a nagy, keresztény Magyarország lelkes és áldozatkész polgáraihoz. Kérjük Önöket, kiket talán sohasem láttunk, mégis tisztá, testvéries bizodalommal, hogy egyesületünk javára, bármilyen keveset is, áldozni kegyeskedjenek. Ujpest városának a fővároshoz való csatlóása csak rövid idő kérdése és e nagy ipari és gyárváros szociális fejlődése nem lehet érdektelen és közömbös az ország egy polgára előtt sem. Az Önök szívének melegségétől és szeretetétől fog megdobanni a keresztény magyar munkásság szíve. A Tisza, az Árva, a Dráva partjáról küldött, igazi magyar testvériséget hirdető fillérekkel segítik Önök lenyomott munkástestvéreik szociális törekvéseinek hóféhér, tisztá, liliosmos zászlóját kibontani. Tudjuk, hogy ma a közönség minden oldalról meg van terhelve. De a ker. munkásosztály legnagyobb mértékben elhagyatva, pártfogók nélkül áll. Egyedül még a keresztény Magyarország velünk együtt érző fiainak segítsége a reményünk. Rendeztük e sorsjátékot, gondolván, hogy a közönség is szívesebben áldoz, ha egy pár szép nyereségy reménye is ösztönzi. Kérjük szívünk melegségével Önt is, felajánlott s mellékelt sorsjegyjüket legkegyesebben megvenni szíveskedjék. S ha megis anyagi helyzete Önnek sem engedné meg ez áldozást, úgy ismerősei körében keressen jó szíveket. S ha ez sem lehetséges, jó ügyünk nevében kérjük, ezen küldeményünket azonnal visszaküldeni szíveskedjék. (Egyszerűen ráírni: „vissza!”) Fogadja keresztény magyar munkásosztályunk hálatelt köszönetét. Legyen áldás azokon, kik a ker. magyar munkásság törekvéseit fillérekkel segítik. Öszinte üdvözléssel s szeretettel Ujpest 1908. *Walter Ferenc* e. elnök, *Szakálos Márton* e. pénztárnok, *Wertz József* áll. polg. isk. hitoktató, e. titkár.

— **Talált rózsafüzérek.** Folyó hó 16-án délelőtt a felsővárosi plebánia templom közelében egy kis selyem zacskó találtatott, melyben 2 rózsafüzér és 4 darab érem volt. Az elvesztett tárgyakat jogos tulajdonosuk átveheti Rákóczi-utca 17. szám alatt.

— **A svéd szökevény.** Ismeretes, hogy egy svéd bank pénztárnoka több mint egy millió koronát elszikkasztott s megszökött. A nagy sikkasztást az összes budapesti lapok megírták. A hírt elolvasta *Kóbor Károly* állatorvos is, aki azután jelentkezett a főkapitányságon s elmondotta, hogy az Erzsébet-körút 8. számú házban, ahol *Stejer* Viktor magánhivatalnoknál lakik, lakott április 17-ig egy svéd ember *Fred Johnson* néven. Valószínűnek tartja, hogy az azonos a keresett sikkasztóval. Az idegen *Stejeréknél* előadta, hogy

nős, a felesége Kopenhágában él s hogy 6 havonként négyszáz koronát kap onnan. Ő különben idegbajos s üdülést keres Budapesten. Megállapították, hogy a gyanús svéd ember *Stejeréktől* Vácra utazott. A budapesti főkapitányság erre táviratban értesítette a váci rendőrséget és csakugyan sikerült a körözött embert a váci Kuria-szállóban letartóztatni. A svéd szökevény ott is *Fred Johnsonnak* mondotta magát és tagadta, hogy azonos volna a milliós sikkasztóval. A rendőrség a nagy-marosi pályaudvaron rátalált a svéd ember podgyására. Abban egy 100.000 koronás életbiztosítási kötvényt találtak, továbbá egy házassági levelet. Mindkettő *Dahlen Erik* Ágost névre van kiállítva. Erre *Fred Johnson* megvallotta, hogy *ő Dahlen Erik* Ágost s gyáros volt. A gyár csődbe ment és *ő*, hogy a csőd következményei elől meneküljön, Magyarországra jött. Budapesten akarta álnéven azt a bizonyos két esztendő bevárni, mely alatt a svéd törvények szerint a csőd elévül. A detektívek *Dahlen Eriket* a főkapitányságra kísérték és táviratban értesítést kértek a stockholmi rendőrségtől. A stockholmi rendőrség hétfőn délelőtt értesítette a budapesti rendőrséget, hogy a milliós sikkasztót *Buenos-Aireszben* elfogták és így az a Vácra elfogott *Dahlen Erik* Ágosttal azonos nem lehet. A svéd követség *Dahlen* ellen ma megindította a kiadatási eljárást.

— **Háztartásban fontos** mohai Ágnes-forrás. Bővebbet a megjelent hirdetés.

— **Görvélykörös gyermekek** szedjék a „*Sirolin-Roche*“-t. Ez a legjobb creosot-készítmény, melyet a gyermekek a legszívesebben szednek. Kétünnő hatással van az általános jóérzésre. Az orrsecretiók elmúlnak és a daganatok visszamennek. Jobban használ mint a csukamáj-olaj és vas, melyekkel párhuzamosan is jó ideig használható. Kapható a gyógyszerárakban.

G S A R N O K.

Adatok a templomok gondozásához.

— Egybegyűjtötte: NAGY JENŐ, templomi munkák vállalkozója. —

II.

A templomok magas fekvésének czélszerűségét már az ősi korszakban is felismerték, amit fényesen bizonyít az, hogy alig lehet csak elvétve is látni egy-egy régi templomot, amely magaslatra építve ne lenne. S ezen építkezési mód nagy részben a nedvesség elleni védekezésnek tudható be. A nedvességnek még igen sok más oka is van, például: a templom közelében lévő erdő, szikla, sőt egyes nagyobb fák, sűrű bokrok stb., melyek a napsugarak szabad behatását s így a nedvesség felszikkasztását megakadályozzák. Hogy nagyobb fák és sűrű bokrok éjjelenként aránylag ugyanannyi nedvességet adnak ki magukból, mint amennyit nappal magukba szívznak, az általános tudvalevő dolog. — Sőt szaporodik is ezen nedvesség azon arányban, amily arányban azok a napsugarak behatását visszatartják, mi több, az állandó nedvesség olyan mérvben fejlődik és terjed, hogy az egész falazaton keresztül a templom belsejébe is áthatol. Egyáltalában mindenféle növényt a templom épületétől legalább is egy méternyire el kellene távolítani, hogy a talaj a templom közvetlen közelében a napsugarak szabad behatása folytán szárazon maradjon. Legczélszerűbb ezen egy méternyi széles területet kikö-

vezni, amelynek egy kis lejtést adunk az épület tövétől kezdve, hogy az eső és hó víz onnan kényelmesen lefolyhasson.

Ha egy templom falazatát már a nedvesség hatalmába kerítette, azon kell lennünk, hogy attól a falazatot mihamarább megszabadítsuk. Ámbár a meglévő nedvesség ellen nehéz a küzdelem, de azért mégsem mondhatjuk azt legyőzhetetlennek. A legelső teendőnk ilyenkor a nedvesség okainak megszüntetése. Ezen czélnak pedig elérhetjük az által, ha minden közelben levő tócsák, vizmaradékok kiszáritatnak, vagy másminő módon eltávolítatnak, ha a templom külső környékét kövezettel beszegjük, ha a csurgó- és ereszcatornát megszerűen kijavítjuk, hogy az egész tetősíkra hullott víz a legnagyobb gyorsasággal szabályszerűen lefolyhasson. Továbbá a tetőzet kijavításával és a nagyon közelben lévő fák és sűrű bokrok eltávolításával. Faburkolatok nedves falak bevonására csak azon esetben járnak jó eredménnyel, ha azt nem egészen közvetlen a falhoz erősítjük, hanem egy kis ürességet hagyunk, ahol a levegő szabadon járhat. — Ha a templom, sekrestye vagy plebánia padlózata nedves, úgy ne rakjunk arra szőnyeget, mert nem csak a szőnyeg rongálódik meg, hanem az a nedvesség kigőzöl-gését is megakadályozza és ez is azon okok egyike, amelyek a farészek meggomhásodásához vezetnek. Különböen úgy a közönséges, ugynevezett házi fagombáról, valamint a könnyező vagy csepegő fagombáról és annak sikeres, gyors és olcsó kiirtásáról majd az új templomok berendezéséről szóló fejezetnél egész terjedelmében fogok megemlékezni.

Még a templom boltozatáról óhajtanék egyet-mást elmondani. Ugyanis ósrégi templomok boltozata, noha megrepedt, nem igen szakad be, csak a kereszt heveder ne legyen megszakadva. Ilyen boltozatnál, ha a baj forrása bedugott, csak arra kell figyelni, hogy a javítás tartós legyen. Történt már, hogy a kő vagy vakolat, melylyel ilyen sérülést eltápasztottak, rövid idő múlva ismét kiesett és a templomban levő embereket megsértette. A repedések rendszeren végigmennek az egész bolthajtás vastagságán; ez esetben hosszú ék-alakú kőszelletekkel fölülről kell a repedést beékelni, alulról bevakolni és felülről jó minőségű czementhabarcscsal leönteni. Bajosabb a dolog, ha a kőnek az alsó fele tört ki, a másik fele pedig a bolthajtásban maradt. Ha az így támadt lukakat alulról beljűk dugott kővel akarjuk kitönni, ezek ismét könnyen kiesnek. Egy templomban az ilyformán bedugott kő a vakolattal együtt egy gyermek mellett oly erővel zuhant le, hogy egy erős márvány lapot teljesen szétzúzott. Azért hasonló javítások előfordulásánál legtanácsosabb a kőnek a boltozatban maradt részét kivenni és a támadt nyílást ék-alakú erős új kővel felülről becsinálni. Ha a templom bolthajtásának alján széles repedések mutatkoznak, fent pedig semmi, ez esetben a bolthajtás közepén leszállt és nem menthető meg másképp, mint ha a boltozatnak alulról erős támaszt adunk, a közepét leveszszük és újra rakjuk. Az újabb korban épült gyenge szerkezetű holtozatokban, ha egyszer megrepedt, nem igen lehet bizni, s legtöbb esetben alig marad más hátra, mint lebontani és ujakkal pótolni.

Falazat javítása közben a porhatag kő vagy téglákat sosem szabad bevakolni, hanem a többi közül kivenni és helyette erős, egészséges téglát feszesen, — hogy tartson, — beverni.

A torony falai is mutatnak gyakran sérüléseket, némelyiken a falak felülől messze le meg vannak repedve, másoknál csak a közepe táján kezdődik a repedés, ismét másoknál

egész kődarabok kipotyogtak. Mindezen sérülés két okból származik. Az első ok az, hogy fent, hol a faszerkezet a falakon nyugszik, vagy még feljebb, egy gerenda vagy egy szarúfa széttörött, a torony sisakja ezen oldalra hajlott, s így azon falrész, mely ekként a torony csücsnek csaknem egész súlyát maga viselte, megrepedezett. — Egy délmagyarországi templom 25 méter magas és szép tornyából egy gerenda széttörött, egy másik pedig meggörbült; a magas sisak egész súlya nyugotra hajlott és ez okból a falon nagy repedések támadtak. A repedések kijavitása és a toronynak vaskapocsrúddal való összefoglalása több ezer koronába került. Mind hiába! Utoljára is a tornyot le kellett bontani és a helyébe épült új, foppiszkalóhoz hasonló torony több mint 25000 koronába került. — A másik ok pedig az, hogy a torony alsó faszerkezete, mely fent a haranglábbal végződik, akár esetleg, akár szándékosan összeköttetésbe jutott a falazattal, minek nem szabad történnie, ha a torony elpusztulását nem akarjuk. Midőn ugyanis az építésnél a torony falai 6—8 méternyire felemelkednek, a falak vékonyabbra vétetnek. A falnak ekként támadt belső kiszökésén kell a torony egész alsó faszerkezetének, melynek csücske a harang lábát képezi, nyugodnia. Tehát nem szabad a falakat érnie, mert különben a fal az érintkezés helyén megsérül, nem lévén képes ellenállani azon nagy ingásnak, melybe az egész alsó faszerkezet a harangok húzása által jön. Ha tehát a torony a harangok táján szenvedett kárt, harangozás alkalmával szemmel kell tartani belül a sérülési pontot s ki fog derülni, hogy a sértett hely vagy mindig, vagy legalább harangozáskor a faállomány valamely része által érintetik. Minél magasabban függnek a harangok és minél kisebb a torony terjedelme harangozáskor, annál nagyobb az alsó faszerkezetek ingása, s annál könnyebben sérülnek a falak meg ott, ahol az ingás velük közöltetett. — Egy délmagyarországi csinos templom tornyának nyugoti oldala az ablak táján tetemesen meg volt sérülve. Felmentünk a toronyba s azt találtuk, hogy a harangláb mindkét végéhez egy rövid gerenda volt kötve, melynek másik vége jó mélyen a falba lőn eresztve. A két jó nehéz harang húzásakor ezen gerendák olyanira mozgottak, hogy a repedés kétségkívül ezen mozgástól származott.

Blümelhuber írja, hogy az 6-i templom a 60 as években megvizsgáltván, ott egy 1849-ben oda menekült és sebeiben elhalt honvéd hullája találtatott. Tehát 12 év óta nem volt a padlás átvizsgálva. Pedig ez igen nagy mulasztás. Hány templom van ugyanis, melynek tető-állománya többé-kevésbé meg van sérülve s ez onnét származott, hogy el lőn mulasztva a gerendázat évenkénti megvizsgálása egy megbízható ács társaságában! Néha egy ilyen kisebb hibát, ha idejekorán észreveszünk, néhány erős vaskapocscsal is helyre lehet hoznunk. Ha például a keresztgerenda törik szét, ráfektetünk egy másik, néhány méter hosszú gerendát és ezt erős vaspánttal és csavarokkal össze erősítjük a gerenda mindkét végével. De ha e bajt jókor nem orvosoljuk, a gerendákon több csap is kitörik, utoljára maguk a gerendák is, s végre a vánkösukat vesztett szarufák a falakat és bolthajtásokat annyira szétrepesztik, hogy nincs más orvosság, mint ezeket lebontani.

A templomok boltozata fölött sokszor nagy rakás szemét és törmelék fűdi a gerendaikat. Ezt is okvetlenül el kell tisztítani, mert a hó vagy eső ezen törmelékbe veszi magát és a gerenda elrothad anélkül, hogy azt észrevenné valaki.

Egy bizonyos templomban, — nevet nem

említek —, a hosszú és épen azért idővel igen meggörbült szarúfáknak a közepén olyan támaszokat adtak, amelyek a bolthajtás közepén nyugodtak. Ekként a roskatag és ingadozó tető minden mozgása a boltozattal közöltetett s azt addig rázta, míg ez meg nem repedt és a körfalak is kifelé hajlottak. — Egy másik templomban megint a boltnégyeg kellő közepére nehéz kövekből egy kis toronyka számára alapot raktak. Amint a szél a kis toronykát ingásba hozta, az ingás ezen alapfalba és boltozatba vezettetett, csoda-e hát, hogy aztán ez négy felé megrepedt és leszakadni akart? . . . Ügyelni kell tehát arra, hogy a gerendázat sehol se nyomja a boltozatot, hanem minden nyomás a pillérekre vagy a körfalakon legyen.

Három hajós templomokban, ha az oldalhajók alacsonyabbak, mint a főhajó, ez utóbbinak falai és boltozata gyakran sértetlen, de a mellékhajók körfalai fent engednek és a boltozat megrepedezik. A baj oka azonnal észrevehető, ha az oldalhajó félfődelei a főhajó falain nem érnek többé fel olyan magasra, mint eredetileg. Világos, hogy itt a fedél felső része a falon lecsúszott, az alsó része pedig kifelé szökött és magával vonta a körfalakat. Ez esetben a középhajó falát át kell fűrni és a mellékhajó minden gerendáját vaskapocsrúddal a fallal összekötni. Ez sokkal olcsóbb és tartósabb kiegészítő mód, mintsem támoikat állítani a körfalak mellé, melyek egyébként is nem mindig segítenek a bajon.

Némely templomban a boltozat sértetlen azért, mert nincs is valódi boltozata; de a körfalak engedtek kifelé. Minthogy eredetileg nem volt boltozat, a templomon keresztülfutó gerendákat, melyekben a szarúfák nyugodtak, elvágta és deszkából álboltozatot csináltak. Miután ezen elvágás által minden szarúfa összeköttetése megszűnt, a körfalak a tetősulya által széttolattak, s a deszkaboltozat választékai is mindinkább tágultak. Ily esetben csak úgy lehet a templom összeomlását megakadályozni, ha a gerendák levágot részzeit vasrudakkal pótoljuk, melyek által a gerendák megmaradt végei ismét összeköttetnek. Ovakodjunk tehát a lapos mennyezet helyébe deszka boltozatot tenni, mert ezzel nem nyerünk semmit, mivel a levágot fagerendákat nem sokára vassal kell pótolnunk, ami sokkal csunyább látványt nyújt, mint a lapos mennyezet. Másodszor az ilyen fabolthajtásos templomokban télen nagy a hideg, sőt a választékain át a hó és eső is behatol.

Nagyobb vagy talán emlékszerű templom restaurálásánál a főszabály: legyünk kegyelettel őseink műemlékei és hagyományai iránt! Az eltérés e főszabálytól többet pusztít emlékszerű épületeinken, mint a legvadabb vandalizmus. A XIV-ik században, midőn a gót stíl hazánkban is lábra kapott, ennek barátai irgalom nélkül elpusztították, vagy legalább megcsontították emlékszerű román egyházaikat. Szintúgy bánt el az ujalomra vergődött renaissance a román és gót templomokkal. Az ismét feléledő gótika pedig úgy látszik, mintegy visszatörést akart gyakorolni a vett bántalmazásokért a renaissance stíl alkotmányain. Bizonyos stílliránti ezen előszeretnek és ebből támadt vakbuzgóságnak esetek áldozatul legszebb középkori emlékeink. Művészileg készített dolgok összezüzattak, pompás falfestmények, valóságos régészeti unikumok bemeszeltettek, műbecscsal bíró szobrok, oltárok, stallumok, egyéb faragványok, templomi berendezések, szent edények összetörttek. S mindezen pusztítás egy és ugyanazon forrásból származott és származik, t. i. kegyelethiányból őseink műemlékei és hagyományai iránt. Ezen kegyelet parancsolja, hogy egy és ugyanazon stílyben következetesen épült

középkori, vagy renaissance izlésű templomaink az eredeti stílyben restauráltassanak, meghagyván a maga eredeti voltában mindazon műrészleteket, melyek az idő folytán nem szenvedtek és így restauratoria nem is szorulnak. Valamely templomot eredeti stílyjéből kivételtetni, s más stílybe önteni akarni, nem csak vétek a köteles kegyelet ellen, hanem sohasem is sikerül. Ily eljárással sohasem nyerünk egységes, összhangzó alkotmányt, hanem csak oly építési szörnyeket, minőkkel hazánkban is sok helyütt találkozunk.

Komplikáltabb a restauráció, ha valamely őskori templom több századon át és különféle stílyben épült. Vannak templomaink, melyeknek hajója és tornyai román, szentélyegót stílyben épült s melynek oldalaihoz a későbbi renaissance fényes kapornákat épített, s így a templom három különféle stílyt tüntet elő. Még komplikáltabbá teszi a dolgot, ha a templom belső berendezése is gyakran vegyes izlésben történt: p. o. ha a pompás gót szárnyas oltár a román izlésű keresztelőkúttal s az újabb izlésű stallumokkal a legjobb egyetértésben már több századokon át együtt élt, s ha ez alkotmányok nevezetes műbecscsel, vagy régészeti értékkel bírnak. Ami már ez utóbbiakat illeti, ha felújításra szorulnak, legtanácsosabb azokat a maguk eredeti izlésében felújítani s azután egyelőre helyükön meghagyni már csak azon oknál fogva is, mert az egyházi művelés dolgában még mindig átmeneti korban élünk. Noha a gotika az utolsó évtizedekben sok barátot nyert, de általánosan még sem tört magának utat, s ki tudja, 50 év múlva is minő lesz az izlés? Ide járul, hogy maguk a gót izlés barátai is még sok kérdés irányában nincsenek tisztában. Így p. o. míg belföldi művészeink a gót oltárt fából kívánják készíteni, a rajnai műépítésszek körömszakadtáig küzdenek a kőoltár mellett s elvetik a fából készült gót oltárt. A dolog ily helyzetében nagy felelősséget vállalna az magára, ki talán nem épen gazdag községet új gót oltár, szószék stb. megszerzésének költségével terhelne.

Nem tagadható tehát, hogy az ilyen vegyes izlésű templom korrekt restaurációja a legnehezebb építészeti feladatok egyike, mely egy építésznek csak úgy fog sikerülni, ha ő nem csak egyszerűen építész, hanem egyszersmind műarcheologus is. Legbiztosabban fog minden esetre eljárni, ha ő ez esetben is követi a főtisztelt szabályt és oly kegyelettel viseltetik őseink műemlékei iránt, mely még a stíly kívánalmainak is határt szab. Szép, igaz, az egy és ugyanazon stílyben következetesen épült templom, mely mintha csak egy öntetből került volna ki, oly összhangzó minden részeiben. De meg van a több századokon és azért többféle stílyben épült templomnak is a maga szépsége, melyet, minthogy magasabb korból származik, egy építész vagy művész keze sem adhat meg a templomnak, hanem csak a magas kor. S ez a templom fölött elvonult vallásos századok szelleme, s azon dicsfény, melylyel a már letűnt nemzedékek hitélete azt környezi és minden profanáció ellen védi. „A mi templomaink, — mondja Otte Henrich a katolikus műarcheologia kézikönyvében, az ő belfelszerelésük és emlékköveik által, méginkább, mint építészeti tekintetben, az első befejezésük óta fölöttük elvonult időszakok tükre; mire a jelenkorban oly gyakori restauratióknál jól kell figyelni, nehogy őseink tiszteltetreméltó emlékei történeti jellemükből kivetkőztessenek és széttevésszenek azon fonalak, melyek minket történetileg és lelkiileg az őskorral szervesileg összekötnek.”

Irodalom.

Az **Egyházi Közlöny** (szerkeszti Gerely József) XX. évfolyamának 16. száma gazdag tartalommal megjelent. Vezérezkik, egyetemes egyház, az erkölcstanból, a vallastanítás, liturgia, főpásztori körlevelekből, egyházi arczképek, különféle, a hét krónikája, irodalom. stb. czimű rovatai telvék a legaktuálisabb dolgokkal. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Esterházy-utca 15. Évi előfizetési díja 12 K.

Szerkesztői üzenetek.

Dunaparti. A beküldött elbeszélés igen szép és igen érdekes. Leközlését jövő számunkban szívesen megkezdjük, de kérjük, nyilatkoztassa ki inkognitóját, mivel mi munkatársainkat szereljük valódi nevükön ismerni. — Különben ismeretlenül is üdv!

Nyilftér.

Foulard-selyem 75 krtól 3 fr 70 krig metere-
renkiut, blouzokra és ruhákra. Bérmentve és 2 már vámentesen hazhoz szállítva. Gazdag mintagyűjtemény postafordultával.
Henneberg selyemgyára, Zürich

Hátrálékos előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy tartozásaikat lapunk kiadó hivatalánál mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

H I R D E T É S E K.

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ ★

Üzlet-áthelyezés.

Amilőn a főtisztelendő uraknak bátorkodom szíves tudomására hozni, hogy a Kossuth-téren birt szabóüzletemet Váczon,

**Budapesti-főút
40. sz.**

alatti lakásomba helyeztem át, egyszersmind tiszteletteljesen kérem, sziveskedjenek megrendeléseikkel, úgy mint eddig, ezután is szerencsétlenül.

Főtörökvésem leend, hogy nagybecsű szíves megrendeléseikkel szemben, lehető legmérsékeltebb áron készített, kifogástalan jó munkám által teljes meglegedésüket kiérdemeljem.

Kiváló tisztelettel
Gajarszky Károly
papi öltöny készítő.

Egy jó házból való fiú
tanulónak
felvétetik

MAYER SÁNDOR
könyvnyomdájába.

*	Magyarországon a legjobb hírű czég.	*
Nyerészkedés kizárva.	Egyházi ruhák, fölszerelések és zászlók gyára NEŠKUDLA JÓZSEF OLMUTZ.	Próba küldemények fizetési kényszer nélkül.
	Ajánlja a n. é. egyházi közönségnek miseruháit, dalmatikáit, pluvialéit, menyeteit, zászlóit stb. Továbbá tűzben aranyozott kelyheit, áldoztató kelyheit, szentségmutatóit, oltárlámpáit, csillárjait, keresztjeit stb. Mindezeket a legolcsóbb árban, művészi kivitelben, akadémiai mesterek tervei után állítja elő. Ezer és ezer elismerő levéllel rendelkezünk. Több rendelést eszközölt már nálunk a kassai székesegyház részére Óméltósága Fischer-Colbrie Ágost megyés püspök úr, a váci székesegyház részére Ónagyméltósága gróf Csáky Károly megyés püspök úr, azonkívül a legteljesebb elismerését érdemeltük ki a besztercebányai, esztergomi, nagyszebeni, nagyvárad, veszprémi, győri, szepesi, pozsonyi egyházaknak. A szegény templomok részére 10% árengedményt adunk. Próbarendelést csak megtekintésre is minden fizetési kötelezettség nélkül a legszivesebben eszközölünk. Arjegyzékek, tervek, minták ingyen és bérmentve. Gyártmányaink jóságáról meggyőződhetni főtiszt. Konrády Lajos szentszéki tanácsos, egyházművészeti és műszaki iroda vezetőjénél. Kassán.	
	Sürgönczim: Neskudla Olmütz.	
	*	

Eladó birtok.

Vasmegeye igen jó és regényes szép vidékén eladó teljes felszereléssel, őszi és tavaszi vetéssel,

1740 hold

kiváló jó birtok.

Áll: 700 hold szántó, 10 hold park és kert, 5 hold szőlő és gyümölcsös, 180 hold öntözésre berendezett prima primissima rét, 294 hold prima legelő és 500 hold erdő-ből.

Van 24 szobás úri lakás, úgy ez, mint a park, kert, majorudvarok, istállók, el vannak látva hegyi forrás vízvezetékkel.

Van továbbá: fűrész-malom, téglá- és mészégető.

Igen dús vadászat: szarvas, őz, fácány; halászat: pisztráng.

Gazdasági épületek luxussal épített masszív alkotások.

Előnyös bank-teher van a birtokon.

Direkt vevőknek felvilágosítással szolgál:

Kuczka Emil

birtokos,

Debreczen, Egymalom-utca 3. szám.

LIPIK Szlavóniában
vasút-, posta- és
távirdaállomás.

Elsőrangú fürdőhely.

Egyetlen jódtartalmú alkalikus hév-
viz (64° C.) Európában. Páratlan
gyógyhatású a **tápcsatorna** és a **vize-
leti utak** összes **hurutos megbete-
gedései, hagsavas áttétel, kösz-
vény, csúz és ischias, görvély, an-
golkór** és az összes **vérbetegségek**
ellen.

Ivókúra. Hévvizes fürdők.

Vizgyógyintézet. Inhalatorium.

A fürdőhelyen 10 kiváló orvos működik.

Kivánatra prospektussal és bővebb értesi-
téssel szolgál

A fürdőigazgatóság.

Földesurak figyelmébe!

A „Debreczeni gazdasági üzemi Iroda“

Magyarország területén bárhol

igen jutányos feltételek mellett elvállal:
gazdasági üzemtervek reális alapokra fektetett
kidolgozását, gazdaságok berendezését, felügye-
letét és ellenőrzését, számvitel berendezését és
ennek rendszeres vezetését; becsléseket és
leltározásokat; eljár mindennemű gazdasági
ügyekben; elfogad megrendelést minden idő-
ben és minden korú és nemű prima pirostarka
vasmegeyei tájfajta marha szállítására.

Megbízások egyes esetekre vagy éves alapon
eszközölhetők.

Ajánlattal szolgál: **Kuczka Emil** v. urad.
főtiszt gazdasági üzemi irodája

Debreczen, Garay-utca 15.

A VACZI HENGERMALOM RÉSZVENYTÁRSASÁG

lisztárai 50 kilogrammonként:

Buzaörlemény: Asztali dara A B szám 17 K 00 fill. — Asztali dara C szám 16 K 70 fill. — Királyliszt 0 sz. 16 K 80 fill. — Langliszt 1. sz. 16 K 50 fill. — Elsőrendű zsemlyeliszt 2. sz. 16 K 30 fill. — Zsemlyeliszt 3. sz. 16 K 10 fill. — Elsőrendű kenyérliszt 4. sz. 15 K 90 fill. — Középkenyérliszt 5. sz. 15 K 70 fill. — Kenyérliszt 6. sz. 15 K 40 fill. — Barnakenyérliszt 7. sz. 14 K 30 fill. 7¹/₂ sz. 13 K 10 fill. — 7³/₄ sz. 10 K 80 fill. — Takarmányliszt 8. sz. 07 K 70 fill. — Korpa finom F sz. 06 K 30 fill. — Korpa goromba G. sz. 06 K 30 fill. — Ocsu 07 K 50 fill. — Konkoly 6 K 00 fill. — Bükköny 00 K — fill. — Pelyva zsákja 1 K. 50 fill.

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka

egy régiónak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, oszónál és meghűléseknél, bedörzsöléskeppen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.- és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

CLAYTON & SHUTTLEWORTHTM
Budapest, Váci-körút 66,
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmaka-alozók, járgány-cséplőgépek, löher-céplők,
tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek,
szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet J.
kapálók, szecsavágók, répaágók, kukorica-
morzsolók, daráló, őrlőmalomok, egyetemes
aczel-ekék, 2- és 3-vasu ekek és minden
egyéb gazdasági gépek.

Mit igyunk?

hogyan egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószer.

Minden külföldit fölülmúl
hazánk természetes szén-
savas vizek királya:

A MOHAI AGNES-FORRÁS

Milleniumi nagy éremmel
kitüntetve. Kitűnő asztali-,
bor- és gyógyvíz, a gyomor-

égést rögtön megszünteti, páratlan étvágygerjesztő, használata valódi áldás gyomorbetegségeknél.

Mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénsav-tartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyszóknál fogva kitűnő szere a legkülönbélebb **gyomor-, légszó- és húgyszervi betegségeknél**. Azért tehát

Használjuk a mohai Agnes-forrást, ha gyomor-,
bél- és légszóhuruttól szabadulni akarunk.

Dr. Kéllly.

Használjuk a mohai Agnes-forrást, ha étvágy-
hiány és emésztési zavarok állanak be.

Dr. Gebhardt.

Használjuk a mohai Agnes-forrást, ha a vesebajt
gyógyítani akarjuk.

Dr. Kövér.

Használjuk a mohai Agnes-forrást, ha májbajok-
tól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

Dr. Glass.

Háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szén-savval telített víznél, sőt a szóda víznél is olcsóbban adja, hogy az Agnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse.

Kedvelt borvíz.

Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Kedvelt borvíz.

Olcsóbb a szóda víznél!

Főraktár: **Torday Jenő úrnál**